

Văn hóa chấp giết

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc
Thứ Hai, 08 Tháng 2 Năm 2010 16:29

Văn hoá Việt Nam hiện nay, theo tôi, là một thứ văn hoá chấp giết.

Hình: ASSOCIATED PRESS

Trong tiếng Việt, chấp chấp giết thốt hay. Trong hai từ, chấp và giết, giết quan trọng hơn, đóng vai trò trung tâm. Chấp giết giết (hay giết) là chấp: giết lấy cái gì đó trong tay người khác một cách chóng vánh và mạnh mẽ. Nhưng ngoài hai sắc thái chóng vánh và mạnh mẽ, có khi một cách thô bạo, chấp giết còn hai sắc thái khác mà chấp giết đang mất mình không có: sỗ tham lam và nhếch nhác. Tham lam? Thì cũng dễ hiểu: trong chấp giết có hàm ý giành giết. Nhưng còn nhếch nhác? Tôi nghĩ sắc thái nhếch nhác này chủ yếu xuất phát từ chấp chấp. Chấp thốt ng chấp đang tác động trên xu hướng dốt. Điều đó có nghĩa là một thứ dốt/b chấp giết phần lớn nằm dưới chấp. Chấp chấp và trí dốt chấp giá trị: Điều người ta chấp giết thốt ng là những món lợi nhỏ nhẻ. Đây là sự khác biệt giữa hai chấp giành giết và chấp chấp: Trong chấp chấp giết có chút gì như bết. Bởi vậy, trong khi chấp hay giết chấp là những đang tác, thu nhập tuy là những đang tác, chấp giết lợi là một đang tác mang ý nghĩa đố kỵ. Bao giờ nó cũng xuất phát từ một đang chấp mang tính cá nhân, ít nhiều chà đạp lên những nguyên tắc công bằng và tinh thần chấp chấp.

Còn lưu ý: giết là biến âm của giết. Nhưng người ta thốt ng nói chấp giết chấp ít nói chấp chấp. Điều này cho thấy góc gác của chấp giết có lẽ xuất phát từ miền Nam. Trong các cuộc đi ng tiếng Việt xuất bản ở miền Bắc, tờ cuốn của Văn Tân đến cuốn của Hoàng Phê đều không có chấp giết hay chấp chấp. Chỉ có Việt Nam tân đi ng của Thanh Nghị xuất bản tại Sài Gòn năm 1967 mới có. Có, nhưng có lẽ lúc này chấp chấp chấp chấp a phần biến đổi nên nó mới viết ngay trong một cuốn đi ng đố kỵ so với một cách rớt công phu và đầy đủ như cuốn của Lê Văn Đức và Lê Ngọc Tr.

Văn hóa chấp giết

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc
Thứ Hai, 08 Tháng 2 Năm 2010 16:29

Xuất phát từ miền Nam những chấp giết trở thành thông dụng những năm gần đây. Không những thông dụng, theo tôi, nó còn rất tiêu biểu: nó phản ánh đúng cách sống, cách nghĩ và cách suy nghĩ của đa số người Việt Nam. Nó trở thành một thể văn hoá: văn hoá chấp giết.

Thấy rõ nhất là trong cách làm ăn buôn bán. Làm ăn mà không nghĩ đến những cái lợi lâu dài, không cần xây dựng và bảo vệ uy tín là một thể văn hoá kinh doanh chấp giết. Nói thách để lừa những người nhút nhát, bán hàng giá rẻ lừa những người khờ khạo, dùng ngay cả những hoá chất mang nhiễu để che đậy những bất lợi ngay tức khắc là những kiểu làm ăn chấp giết.

Trong chính trị cũng có những kiểu chấp giết tương tự. Khi các chính sách không gắn liền với chính sách lâu dài, chỉ nhằm mục đích công quyền lợi và mang lợi ích lợi ích cho bản thân mình là chấp giết.

Giáo dục cũng chấp giết. Dạy mà bắt buộc học sinh, chăm chăm dạy theo các chuẩn hình thức chấp nghĩa do cấp trên đặt ra; học mà không cần kiến thức hay khả năng, chỉ cần có bằng cấp là những sự chấp giết. Quản lý giáo dục theo lợi ích nhuần, tất biến chất, cũng là chấp giết.

Văn phòng nghiệp dĩn xã hội, ở đâu cũng thấy cảnh chấp giết. Người này lừa người kia; mọi người chen ép nhau bắt cứ khi nào có thể.

Những tham hời và nguy hiểm nhất là chấp giết văn phòng nghiệp dĩn văn hoá, ngay cả trong văn học nghệ thuật. Đáng ý mà xem, tất một hai thập niên trở lại đây, ở Việt Nam càng ngày càng hiểm hiểm công trình nghiên cứu công phu và có chiều sâu.

Hầu hết các cuốn sách giỏi là nghiên cứu, phê bình, tiểu luận đều hình thành từ sự tiếp nhận những bài báo ngắn gọn, nhỏ nhắn viết cho các tờ báo ngày: Mọi cuốn sách như một mặt hàng xén tiếp nhảm và dè dặt. Những nhất là các tuyển tập kiểu cũ cũ và tác phẩm hay tác phẩm và dè dặt, ở đó, những người giỏi là biên tập viên làm một mặt viết là gom góp một cách công thủ các bài báo rời rạc khắp nơi để thành một cuốn sách. Những người giỏi có tài và có tiếng hèn một chút thì xé lấy các tác phẩm của mình thành nhiễu cuốn sách khác nhau; mọi cuốn sách là sự lộn lộn một phần, có khi là phần lớn, tất các cuốn sách khác. Bởi vậy có người khoe khoang là có nhiễu đầu sách những tác phẩm hay thể sự viết lợi rất ít.

Văn hóa chấp giết

Tác Giả: Nguyễn Hồng Quốc
Thứ Hai, 08 Tháng 2 Năm 2010 16:29

Viết ít và viết dài những người ta lại bỏ thốt nhieu công sức cho khâu quảng cáo và tiếp thị. Thành ra nhieu cuốn sách gây dluồn thốt ào những chủ đề nóng thì lại càng kém mạnh, không có chút giá trị khám phá gì cả.

Tôi sao văn hoá chấp giết lại phổ biến khắp nơi như vậy? Tôi sao, mặc dù chấp chấp giết đã có từ lâu, ít nhất là từ thập niên 1960 ở miền Nam, và mặc dù hiện tượng chấp giết có từ thời nào cũng có, kể cả thời xa xưa, bây giờ chấp giết mới trở thành yếu tố thống lĩnh trong văn hoá và triết lý sống của người Việt? Điều kiện chính trị xã hội nào làm cho văn hoá chấp giết nảy nở nhanh chóng như vậy?

Theo tôi, có lẽ có ba nguyên nhân chính: tính chất chuyển tiếp kinh tế xã hội chuyển nghĩa sang kinh tế thị trường; tình trạng thiêu thiếu công nghệ và sự thiếu niềm tin vào tương lai.

Sự chuyển tiếp từ nền kinh tế này sang nền kinh tế khác tạo ra những khó khăn, đó, cũng chính là mang lại nhu cầu không ngừng tài năng, sự tháo vát hay cần cù mà chuyển yếu tố điều kiện chính trị và xã hội: chính vì càng lớn thì kiếm tiền càng dễ, quy mô càng nhieu thì lại càng giàu có. Ngoài ra, vì xã hội thiếu công nghệ, thiếu luật pháp để điều chỉnh, nên người ta mới càng dễ chấp giết. Lại thiếu niềm tin vào tương lai nên ai cũng vội vã chấp giết. Chấp giết được chút nào hay chút gì. Tương lai xa sao? Mặc kệ. Miền là có lại ngay bây giờ. Ngay lúc này. Trách nhiệm.

Người Việt Nam thường chấp a bao giờ mới tiếp cận với tính nghĩ xa. Với văn hoá chấp giết, cái tính nghĩ xa yếu lại càng trở thành xa vời hơn nữa.

Trong ít nhất hơn một thập niên vừa qua, nhieu trường đại học tại Úc thường chấp hực bực cho các cán bộ giảng dạy tại Việt Nam sang du học. Trường là học bực bán phần, tức là chấp miễn học phí còn mới sinh hoạt khác thì tự lo liệu lấy. Những học cũng đã là nhieu. Tiền học chấp a chấp học đại học ít nhất cũng mới mới, hai chấp ngàn đô-la một năm. Như vậy 2 năm cho chấp trình Thạc sĩ là khoả ng từ 30 đến 40 ngàn; 3 hay 4 năm cho chấp trình Tiến sĩ là khoả ng từ 50 đến 80 ngàn. Đâu phải ít? Vậy mà, theo kinh nghiệm của tôi, rất nhieu người tiếp chấp. Lý do? Một số người nói với tôi, đại khái: “Ví dụ, qua Úc du học trong vòng 4 năm để lấy được bực Tiến sĩ, tuy được miễn tiền học, nhưng phải tốn tiền ăn ít nhất 5,7 chấp ngàn đô. Nếu chấp khó đi làm bán thời thì cũng tốn xoay xở được. Trong khi đó, nếu ở lại Việt Nam, học bực đầu đó, sau bốn năm, người ta cũng có thể lấy được một cái bực mới đi a, bên chấp nh đó, người ta vẫn có thể làm việc, dạy học và đi du, có thể kiếm được chấp chấp chấp ngàn đô-la một năm. Điều nào lại hơn?”

Văn hóa chấp giết

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc
Thứ Hai, 08 Tháng 2 Năm 2010 16:29

Dĩ nhiên làm nhä thä là läi hän. Vä kinh tä. Nhäng vä chät läng giäo däc thì sao? Và sä nghiäp
nghiên cäu vä lâu vä dài näa? Đäi väi nhäng vän đä y, häu nhä ai cũng biät. Chäng cän gäi
phäi bàn cãi cä. Biät, nhäng tä... tä tính sau. Träc mät, là làm sao có cái nhà thät đäp. Väy
thôi.

Tôi cũng xin nói thêm: Tôi chä nêu lên sä kiän nhäng không hä chä trách các bän đäng nghiäp
y. Hä tính toán nhä väy cũng phäi. Cuäc säng nhä thä, hä phäi chän läa nhäng gäi tät nhät cho
hä và gia đänh cäa hä. Hä phäi chäp giät. Dù sao, cách chäp giät cäa hä cũng là cách chäp giät
läng thiän nhät. So väi tät cä các hình thäc nhan nhän khác trong xã häi Viät Nam hiän nay.

Đäu tôi muän nhän mänh ä đây là: khi mäi ngäi, kä cä giäi trí thäc läng thiän, đäu chäp giät
nhä väy, täng lai cäa đät näc chäc là mù mät läm.